

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
2 cor. $\frac{1}{4}$ an 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor.
 $\frac{1}{4}$ an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Sufragiul universal și supremația maghiară.

De când sufragiul universal a ajuns la suprafață în politica maghiară, interesante curente de idei se observă în presă. În cea ungu-rească nici când nu se amintește aceasta reformă fără ca să nu se tipărească consecvent număr de număr și încă cu litere speciale și chestia supremației elementului maghiar în legătură cu ea. Cu toate aceste și când tipăresc, spun, pretind în adunări, în cluburi, în parlament aceasta codiță spărietoare de naționalități, se simte din tot șirul, din toată vorba, că glasul celor ce o rostesc tremură, inima lor se adună la jumătate, căci se tem de sfârșitul dominațiunii „claselor istorice” în politica și viitorul țării.

Presa germană, și în special cea austro-germană, înregistrează adausul cu supremația maghiară fără al comenta. Vorba e în primo loco de presa, care își are legăturile ei cu acele cercuri conducătoare, cari sunt de importanță pentru monarhie.

În ora a unsprezecea deci, când pare-ni-se, totuși va trebui să se facă ceva în această direcțiune, credem că e prilejul potrivit, ca se analizăm și noi acest grozav aditament, care s'ar părea, că între împrejurările actuale e o preten-siune de sine înțeleasă a elementului maghiar. Mai ales, că toate partidele maghiare din dietă și afară, fie acele guvernamentale sau opoziționale, primesc și pretind reforma electorală numai dacă ea asigură și pe viitor, pentru vecii, vecilor supremația maghiară în țara ungu-rească.

Să vedem deci, cine vrea sufragiul universal? Înțelegem, că dintre maghiari, respective dintre partidele maghiare, cari sunt aceia,

cari pretind sufragiul universal? Pe naționalități, socialiști și ceialalți, cari de sine înțeles, pretind drepturi și reforme radicale și echitabile, îi lăsăm deocămdată afară din acest mers de idei, Ne ocupăm numai de maghiari și partidele lor, căci acestea sunt chemate se re-soalve chestiunea sufragiului universal. Cine cere deci sufragiul universal? Veți zice: Justiștii, în primul rând, Kossuthiștii în al doilea. Și cu aceasta ați zis: Cere votul universal mulțimea mare a maghiarilor săraci, cari trăiesc pe pustă strimtorați și amărâți — ca și noi — și cari așteaptă ca noua reformă să le aducă și, lor un alt traiu și o altă viață mai bună și mai îmbelșugată. Aceștia sunt Justiștii. În al doilea rând va trebui să zicem, că votul universal îl cer gentri, boerașii scăpătați și lichelele acestora, cari în duh dau pe grozavul și jură pe crezul lui Kossuth Lajos, în avere însă și existență sunt în mare parte avizați la masa guvernelor, de unde cad și pentru ei sfărmiturile trebuincioase. Aceștia vaccinează. Pretind și strigă după sufragiul universal, dar cu un ochiu sunt mereu la guvern să vadă, că acela ce vrea și ce zice. Aceștia sunt Kossuthiștii.

Ceialalți: oficialii, aristocrații, preoțimea înaltă, bancherii etc. etc. strigă speriați cătră cei dintâiu: Dar ce vreți voi? Dar maghiari sunteți voi? Dar nu vă umblă destul de bine? Economule, dar ce ți-a cerut inima și nu ți-am dat? Ț-a trebuit vacă cu lapte, arândă, pământ; arândășule și proprietarul ți trebuie împrumut ieftin și pe amortizare, oficialule ți trebuie plată, adaus personal? Dar n'au făcut guvernele tot posibilul, ca pe voi să vă pună în picioare, să vă ridice? Vreți acum să aduceți pe naționalități în parlament, ori pe socialiști, ca să

mănșe aceia și voi să vă uitați prin fereastră? Așa grăiesc cei dela putere.

Și de fapt, la prima privire se pare, că aceștia din urmă au toată dreptatea. Nu vă merge destul de bine, până ce guvernul țării e maghiar, vă trebuie în parlament socialiști, naționaliști, și atunci credeți, că vă va merge mai bine?

Nu-i mirare, că Tisza, Andrassy și ceialalții conservativi luptă cu toate armele, ca să nu vie curentul acesta destructiv la suprafață, ci să rămână toate cum au fost.

Subt o condiție însă sunt totuși învoiți cu toții, ca reforma electorală să devină lege, dacă ea asigură pe deplin supremația maghiară. Cu un cuvânt, dacă ea dă garanții suficiente, că majoritatea covârșitoare a deputaților va fi și pe viitor maghiară.

Numai, că poporul maghiar și partidele opoziționale mai vreau și altceva și în definitiv acesta este și scopul luptei lor pentru sufragiul universal. Vreau ca pe viitor să se emancipeze de subt tutoratul vecinic a guvernelor și al Vienii, căci văd ei bine că guvernul e totdeauna astfel, după cum vreau cei din Viena și nu cum vreau ei aicea acasă. Vreau, ca nu voința guvernului să fie voința țării, ci ca aeela să fie adevărata expresie a poporului maghiar, fără voia căruia nici 24 de ore să nu poată sta la cârmă. Vreau, ca nu ori care guvern ar veni, să-și poată acvira majoritatea trebuincioasă și apoi să facă politica; care i-se spune de sus, ci să fie reprezentantul elementului maghiar, care dimpreună cu Coroana să-și exerciteze toate acele drepturi, cari i-se cuvin. Va se zică, scopul pentru care luptă partidele independente maghiare, de fapt e acesta ca nu țara să fie așa după cum vrea guvernul, ci guvernul să fie

astfel după cum vrea țara. Că poporul maghiar va avea destule motive, ca să pretindă aceasta, noi aici nu căutăm. Fapt e, că toată lupta înverșunată a Justiștilor nici nu poate avea alt fond, decât emanciparea țării de sub tutela guvernelor și imposibilitatea acestora, când ar ajunge în contradicție cu sentimentul public maghiar.

Natural că o astfel de emancipare a țării nu poate fi nici pe placul cercurilor politice conducătoare, nici chiar pe al acelor clase de oameni, a căror putere politică e nețărnută în Ungaria. Au căutat deci o formulă pentru ași salva situația. Și au aflat — supremația maghiară.

Căci aceasta bine sunătoare frasă e o simplă apucătură. Guvernul cu aceasta lozincă se gândește nu la mai puțin, decât tot la — supremația guvernelor. Căci altcum cum vă închipuiți supremația maghiară? Pe Justh nu-l vor mai alege două mii de alegători, ci-l vor alege zece mii; pe cealaltă de asemenea. În definitiv vor fi tot treizeci de Justiști și patruzeci de Kossuthiști în dietele viitoare — aleși se înțelege cu atâtea zeci și sute de mii de voturi. Iar celelalte mandate? De unde și cine le va recruta pe acele? Tot de unde vin și azi. De pe teritoriul locuit de naționalități cu ajutorul oficialilor etc.

ca apoi să fie o majoritate vecinic obedientă la spatele guvernelor. Oare nu e aci o intenționată mistificare de idei, care aruncă atâta prav în ochii mulțimei? În schimb însă maghiarii vor vota schimbarea regulamentului Camerei, vor vota reforma militară, iar supremația guvernelor va fi asigurată pe vecie. Și când s'a consolidat situația guvernelor astfel, va mai veni oare la ordinea zilei teritoriul vamal independent, banca națională maghiară etc.? Cu toate, că reforma va fi făcută cu considerare la supremația maghiară! Iată pentru-ce foile austro-germane cu colorit oficios trec așa de mute peste pretensiunea supremației maghiare. Căci bine văd ele, că aci e vorbă numai chiar de supremația — guvernelor, cari sunt totdeauna ale celor din Viena. Și aceasta o voesc și ele.

Corespondințe.

Din dieceza gr. cat. a Gherlei.

Ca întregire a scrisorii, publicate de noi sub acest titlu în nr.ii 43 și 44 dăm în următoarele și discursul, rostit de p. C. Lucaciu cu prilejul conferinței delegațiilor reuniunilor învățătoarești, fiindcă în el se expune în vii colori starea învățământului popular în acea dieceză, spre care se îndreaptă în timpul de față privirile tutarilor românilor.

Magnifice și Reverendissime Domnule delegat Consistorial și Prezident.

Onorată conferință.

Când după natura lucrului și din prealabila Dvoastră co'nvoire primul rostesc cuvântul în aceasta după a mea părere momentueasă și de mare importanță conferință a delegațiilor tuturor comitetelor centrale ale reuniunilor noastre învățătoarești greco-catolice și românești din vasta această eparhie a Gherlei întâia gândire mi s'a naltă cu tămia ostărilor Dvoastră în sus spre sferele cerești, spre tronul, spre catedra cereșcului Învățător Domnul nostru Isus Hristos și cu smerenie mă rog să nu ne lipsească de darul Său luminător nici pe noi umiliții învățători și luminători ai cucernicului popor românesc și ca cu lumina învățăturilor Lui umblând pe calea ce mi-o deschis — la bine și fericire să ajungem.

Al doilea cuget veniți să-l îndreptăm spre tronul mărit al Episcopiei noastre, respective spre acel mare Arhieru și Dascăl al nostru pe care bunul Dumnezeu l-a dăruit poporului său și pe care cu dor, cu nădejde, cu iubire și cu obediență fiască îl așteptăm cu toții spre înaintarea și prosperarea în tot binele a cucernicului popor de sub înțeleapta și blânda lui oblădnire.

Ș'acum vin și vă salut preestimați dni — și respective în Dvoastră comitetele reuniunilor învățătoarești diecezane, cari cumpânind cu înțelepciune și interesare ferventă de afacerile noastre școlare, pedagogice, dascălești și de reuniune cuvântul ce „reuniunea învățătorilor greco-catolici din comitatele Sătmăr-Ugocia aparținătoare diecezei de Gherla” li-a adresat încă anul trecut la 20 Decembre sub nr. 138, n'au pregătit a vă trimite ca delegați din sânurile lor ca împreună dezbătând și cumpânind bine toate

FOIȚA.

Scrisoare.

*Mă poartă iarăși gândul spre țara ta cu soare,
Aud un cânt de paseri, un murmur de izvoare,
Văd holdele pe lanuri, văd pomii din grădina
Cu frageda lor floare, scaldată în lumină:
Pe când în juru-mi noaptea se 'ntunecă mereu...
Și mă gândesc la tine, înfrânt, fără să vreau...
O lacrimă fierbinte din ochii mei pornește,
Despovădrând durerea, ce'n inima mea crește,
Și sufletu-mi te chiamă în lumile-i pustii,
Te-așteaptă ziua-noaptea... te-așteaptă... și nu
vii!*

*Coboară 'ncet amurgul, și plânge 'ntreagă zarea.
Și cum aș vrea, durerea-mi s'o'nvăluie uitarea!
...Zefirul mă alintă... cad grelele-mi pleoape...
Și-adorm cu jalea'n suflet, visându-te aproape...
Gustie Al-George.*

La catastrofa „Titanic”-ului.

Asupra nenorocirii îngrozitoare ce a ajuns naia uriașă „Titanic” a societății White Star Line avem acum informații destul de pozitive. E stabilit cu destulă certitudine, că în noaptea critică naia a mers cu o iu-

teală foarte mare și că a ținut calea directă, cu toate că conducătorii năii au fost avizați prin telegrame-Mareoni despre apropierea primejdioșilor munți de gheață. Vina principală așadară pentru catastrofa îngrozitoare ar avea-o căpitanul năii, care din răvna de a da un nou record de înțelală a neglijat dispozițiile de prevedere impuse de cea mai elementară cumintenie. Orî doară a cugetat el, că forțele naturii se vor izbi neputincioase de zidirea uriașă? Căpitanul ar fi fost poate totuși mai precaut, dacă nu stătea în raport de dependență. Indrumările date de societatea de navigațiune înainte de plecare vor fi fost așa de clare, încât el a crezut, că trebuie negreșit să înfrunte orice primejdie pentru a face un record nou.

În cazul acesta vina societății White Star Line ar fi mai mare decât aceea a căpitanului. Pentru desvinovățirea sa societatea ar putea la tot cazul aminti, că emularea ne bună a societăților de navigațiune au silit-o să se lupte cu ori ce preț pentru laurii de învingere. De fapt aici ar trebui să se cerceteze cauza adevărată a acestei nenorociri și a multor altora. Aristocrația de bani și pe marea largă vrea să aibă tot confortul posibil, vrea să călătorească cât se poate de mult. Năile trebuie să se facă tot mai mari și mai elegante; în privința celebrității se nasc pretenziuni tot mai mari.

De câte ori se lansează o naie nouă de record, aceea se preamărește ca un nou

„triumf al culturii și al geniului omeneșc”. Chiar la plecarea vaporului „Titanic” și în foile din Berlin putea omul ceti astfel de imnuri. Marea ni s'a făcut acum o locuință tot așa de sigură ca și uscatul, și va veni aceluș timpul când nici în aier nu ne vom simți mai puțin siguri. Impotriva progresului material în sine nu se poate obiecta nimic, dar se poate în centra apăsării exagerate a aceluia, ce se vede din astfel de enunțaiuni, și și mai mult împotriva îndumnezeirii științii și muncii omenești. Nimicirea vaporului „Titanic” ne-a arătat de nou în colorile cele mai vii toată neputința noastră. Cei cari și-au aflat moartea pe naie, cum și aceia cari au fost martorii confundării ei, vor fi simțit de sigur până în adâncul inimii, cât este de deșartă orice pompă lumească, și că puterile naturii cât de iute pot isprăvi cu orice operă omenească, chiar și atunci când valoarea ei e 40 de milioane, și când ea a fost serbătorită ca un succes deosebit al muncii omenești.

Acum naia „Titanic”, cu toate comorile sale, a căror valoare se ridică la mai multe sute de milioane, zace la 3000 de metri pe fundul Oceanului Atlantic, și în acelaș loc cu naia și-au aflat peirea și aproape 2000 de oameni. E ceva de tot tragic în aceea, că mâna lui Dumnezeu a ajuns această naie uriașă deja în drumul său cel dintâi. Un caz tragic și un memento. Oare nu ni-se reamintește iarăși, ca de atâtea ori în deca-

cele referitoare la propunerile prezentate în aceea adresă să aducem cu înțelegere și iubire frățască hotărâri asupra lor.

Înainte însă de ce am intra în meritul lucrului dați-mi voie să fac unele expuneri — drept posomorțite, dar durere, adevărate.

Ocupându-mă de când numai sunt preot și din convingerea dorinței mele preoțești de afacerile și trebile creșterii poporali prin urmare de trebile și afacerile școlastice și pedagogice, — că vezi și preotul e dascăl și ar trebui să fie cu adevărat și în toată puterea înțeleșului cuvântului și cu jertfa de sine dascăl tot preotul român totdeauna, în tot locul, dar mai ales la noi și în timpul acesta de mare emulare pentru eucerișarea școlilor, a creșterii poporului, — zic ocupându-mă cu aceste afaceri de cea mai mare importanță în viața bisericească și de stat a popoarelor am venit și eu, ca mulți alții la convingerea că Doamne departe suntem încă de acel stadiu în care s'ar putea zice că școala își împlinește pe deplin chemarea și menirea sa.

Mai în toate statele și mai la toate popoarele e așa starea aceasta și așa va și fi până când să intenționează și să lucreze într-acolo ca școala să se abată și să se tragă dela menirea sa naturală și bine precizată de însuși eternul și dumnezeescul Dascăl Dnul nostru Isus Hristos prin societatea, biserica, întemeiată de Dânsul. Cauza sunt tendințele și scopurile ascunse și îmbrăcate în diferitele sisteme și metode cari sunt departe de scopul genuin al școlii, al creșterii și instrucțiunii poporali.

Nu mi voia, domnilor, ca să vă întrețin cu argumente răpitoare de timp nici cu un discurs special din acest domeniu al pedagogiei, pentru că toți sunteți Dvoastră pedagogi și încă lamura pedagogilor noștri diecezani și nu mă veți mințai când zic că

școala și creșterea poporală este departe încă dela împlinirea menirii sale mai ales în privirea noastră și mai cu seamă în dieceza noastră.

Mai ales în zilele aceste ale noastre s'a depărtat, — și încă cu premeditare și cu sâlnicie școala poporală dela scopul și menirea sa. Nu numai că i-se dă în privirea noastră nefericite școli e menire și un scop opus și-e-și, ci a fost sârmana de ea în totdeauna, și mai este și va fi Dumnezeu știe încă până când, fca cea mai vitregă a statului, mai ales la aceia cari nu suntem în complexul poporului resfătat în privilegiile norocului, — și dascălii, învățătorii și luminătorii poporului cea mai abandonată și din toate respectele păgubită și lipsită corporațiune în organismul vieții noastre. Gândești că cu de-a sila și cu infernală premeditare s'a luerat și să lucreze la noi ca poporul tot în întunec să rămână și să vestezească. Că poți vedea ici colea prin Babilioanele și Gomorele patriei noastre și câte o strălucire de lux, și mai adevărat luxuriosă a culturii și luminei, pe noi nu ne orbește ci mai în adins ne face să compătimim soartea și a patriei și și a popoarelor cari în o atare lumină, în o atare cultură au să trăiască. Acolo nici calea nu-i arătată și nici lumina nu-i aprinsă de Dascălul cel mare, vecinic și adevărat.

Până când singuratici, familii și caste sociale sau îmbuibat și resfătat în bunătăți și bunuri stoarse cu prepotința și fărădelegea în paguba și lipsa obștei, — până atunci școala și dascălii, — acești întâi și indispensabili factori ai culturii și civilizațiunii au fost lăsați și postați în neglijarea și lipsele cele mai negre, deci și lumina, cultura și creșterea poporului în întunecul cel mai înfiorător și puse sub obrocul bine păzit al celor privilegiați.

Când strigătul derului de libertate, egalitate și civilizațiune au ajuns și pe aceste plaiuri oropsite ale noastre de sistemul cel mai barbar, când poporul acest vecinic fundament al statelor și a vieții sociale, a pretins să nu se detragă nici dela el, să nu se oprească nici la lumină, acest tezaur comun al omenimii să încep a se aridica și ici și colo, și pe rând în toate locurile școli și să constituiesc dascăli. Da cum Doamne! Spre batjocure civilizațiunii și a culturii în lipsurile și mizeriile cele mai rușinoase. Statul care dela natura lucrului ar fi și este obligat, mai ales cu legea din anul 1867, să provadă instrucțiunea poporală, se subtrage să scoată prin felii de felii de metechne de sub acest oblige, lăsând datorința aceea în sarcina bisericilor, a comunelor și a singuraticilor — mai ales cu respect față de instrucțiunea poporului nostru românesc. Și bisericile, abia apucate și ele la o viață mai normală și scăpate din jugurile grele ale trecutului, fatal și dureros, — își fac cum pot, dar cu inimă voiasă de mamă inbitoare și cu nădejdea viitorului mai fericit — datorința. Poporul credincios setos după lumină, cultură și civilizațiune, prin urmare după libertate, de cari atâta amar de vreme au fost sistematic lipsit, începe și-și sădește sub conducerea bisericii, a Arhierieilor și a clerului din comună în comună școli, iar biserica — ca atare — face creșterea și instrucțiunea tinerilor cari să dedice, sau mai bine zis, să jertfesc de a fi dascăli poporului. Să sistematizează preparandia — fata morgană până acum a instrucțiunii poporali din dieceză, și sloboade din an în an câte un roit de tineri pregătiți pentru provederea instrucțiunii poporali.

Învată acești tineri și să pregătesc în această preparandia, dar că între ce împrejurări sociale și culturale și sub conducerea

niile din urmă zidirea turnului din Babilon! Atunci fudulia omenească și-a aflat expresiunea în cuvintele: „Să zidim un turn, care să ajungă până la cer“. Acum: „Să durăm o corabie, care să fie ca și uscatul, și care să poată rezista tuturor elementelor“. Și D-zeu le-a risipit.

Bineînțeles noi prin aceasta nu voim să pronunțăm o sentință nici asupra direcțiunii societății White Star Line, nici asupra conducerii năii, nici asupra jertfelor acestei catastrofe, nici asupra acelor cari au rămas în viață. Dar ni-se pare potrivit și la timp a medita serios asupra râvnei fără rost și egoiste, de a face record, și a pune întrebarea, că oare progresul serbătorit cu atâta zgomot, ce valoare poate avea pentru vecinicie, și că ce folosește el sufletului nemuritor. Chiar prin multele succese moderne, omenimea s'a alipit de materie peste măsura iertată, s'a pierdut în materie; și chiar împrejurarea că în realitate numai puțini oameni își păstrează cugetarea independentă față de astfel de superficialități, ne arată în

mod îngrozitor paupertatea spirituală a oamenilor.

Oare câți se vor pune să mediteze asupra sortii vaporului „Titanic“ și să nu uite pe nici un moment, că este un D-zău în cern, în mâna căruia o naie uriașă e ca și o coajă de nucă, și care D-zău în orice oră și în oricare moment poate chema și pe cei bogăți și pe cei puternici din mijlocul plăcerilor și a vieții îmbuibate înaintea seauului judecării sale.

Datele privitoare la purtarea călătorilor în fața morții se contrazic. După unele știri s'a născut o panică îngrozitoare, după altele nu. Totuși e mai pre sus de orice în-doiială, că o viață petrecută în plăceri îți îngreuniază moartea, și că trebuie să fie îngrozitor să te iee moartea din mijlocul plăcerilor.

După diferitele știri cu ocaziunea catastrofei s'au făcut și rugăciuni ferbinti; poate că și acolo careva liberucugător a aflat iarăș cuvinte de a implora bunătatea și îndurarea lui D-zeu, și de a recunoaște

atotputernicia Lui. Poate că cea mai îngrozitoare nenorocire a fost pentru mulți înecați, cum și pentru cei remași în viață o grație imensă. Oare va fi ea așa ceva și pentru alții?

Presă dominantă de oraș mare, firește nici chiar din incidentul ăstor fel de nenorociri nu dă impuls la cugetări serioase. Aceasta ia în considerare alte lucruri s. p. că dama berlineză rămasă în viață ce haină a purtat și alte copilării de acestea. Și astfel de organe se cred a fi „purtătorii culturii“ împotriva „reacțiunii“! Cum se înșală poporul, care cetește foile acestea, prin ceteria cărora i-se ia priceperea și capabilitatea pentru orice cugetare mai serioasă și mai adâncă.

Credem, de potrivit să pomenim o scenă de jertfă. O luntre de scăpare plină cu femei și copii, era gata să se cufunde fiind prea încărcată. În momentul acesta doi englezi se hotărâse și strigând „all right“ sar în mare.

(„Germania“ Nr. 90.)

Deposit

de fabricate de linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Își recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea păreților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; stoffe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pâlării de piele, șapci (chipie), calcăie de gumă, pantofi, ghete de gimnastică, galoși șcl. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent.

(41) 9—26

și instruirea a cum de bine îngrijiți și salariați profesori? — mai bine să nici nu gândești la el. Dar în urmă ajung de ies în viață acești tineri pedagogi, ies după lupte și lipsuri fabuloase însă cu nădejde și olănuri frumos concepute de activitate spre luminarea și creșterea poporului, ca mai târziu să-și plângă soarta amară, că nenorocul i-a făcut instructori și educatori de popor, că a ajuns să fie pedagogi, dascăli români ici nu tare de mult cu o poreclitură de leafă de 200 și 300 cor. și cu raporturile oficiale și sociale cele mai detestabile. Nu era, drept, nici starea clerului cu mult mai bună, starea sârmanilor preoți români, părinți ai poporului.

Aveam cu un cuvânt instrucțiune populară lăsată în sarcina poporului mizer și sistematic pauperizat și prevăzută de învățători și preoți cufundați în cea mai amară mizerie și năcaz.

Și totuși s'a făcut cum și ce s'a făcut, a înaintat, a tot progresat poporul, deși lin și în cetinel, dar în continu și neîntrerupt. Că era mare dorul lui după lumină și era mare, proverbial, spiritul de jertfă în el și era fabulos de mare iubirea de neam și jertfa de sine pentru el a clerului și corpului învățătoresc. Și când spiritul dușmănos al poporului cultural și de civilizațiune a văzut, că în butul tuturor mizeriilor și pedecilor progresul se face vădit și-a schimbat tactica și a zis că statul, și nu alții, are să îngrijească de instrucțiune și a început treptat, treptat a se constitui el de ocrotitor și susținătorul școlii și instrucțiunii populare. Da cum? De totului contrar scopului adevărat al instrucțiunii și culturii populare, contrar spiritului etnic și propriu al poporului, contră bisericii și contrar chiar și moralului. Pe candidații la pedagogie, ba și pe cei în praxă deja, îi crește și-i persuadează, ba li silește chiar câte prin o immorală și corupțiune de a se face unealtă păcătoasă a scopurilor sale perfide și obiecte de a să lăpăda de ființa lor înăscută și națională și de a se îmbrăca în alta, contrară și dușmănoasă obârșiei din care au eșit și a acelor pentru cari se dedică ori sau dedicat deja. Instrucțiunea o face nu cu scopul de a cultiva și instrua, ci pentru de a forța cunoștința unei limbi străine, necunoscute și grele. Nu e oare immoralitate de a se pretinde dela un pedagog, mijlocitorul culturii la popor, ca pe elevii săi să-i învețe nu în limba lor maternă, comună, ci într'o limbă necunoscută și străină; nu e oare suma imoralității pedagogice a se cere, și să se pretinde chiar, dela dascăl, ca să verse în inima și mintea elevilor săi nu iubirea și onoarea limbii sale ci a celei străine pe care are să o arete ca pe cea mai frumoasă, pe cea mai dulce și ca pe cea mai armonică iar pe cea maternă ca pe una abia tolerată ba asândită la proscricție și perire; și nu e oare culmea imoralității ca dascălul să învețe pe elevii săi a se lăpăda de neamul său, de firea și ființa națională a părinților și străbunilor săi și a se afirma de membrul altui neam, de șul și nepotul altor părinți și strămoși?

Drept, că statul îi salarisează pe învățători cu puțin mai bine ca în trecut și ca poporul, respective confesiunile, dar pentru aceea tot nu așa încă ca să fie mântuiți de grijile amare ale traiului și a susținerii cinstite și culturale — mai ales cu familie.

Și le întinde obolul acesta — seos altcum tot din punga și osteneala cetățenilor, prin urmare a poporului — ca să-l momească și să-l înduplece, ca să fie instrumentul orb, inconștient și fără cuvânt al scopurilor lui meschine, perverse și retrograde.

Și tot aceasta e intențiunea statului și acolo unde vine — rogu-mi-te — cu o fărâmatură de ajutor la susținerea școlii confesionale, ba merge și mai departe, intenționând aceasta prin fel de fel de măsuri legale și ilegale, permise și nepermise, dar totdeauna abiecte — și față de acele școli confesionale, tolerate cu scârșirea dinților — unde nu cocurge nici baremi cu banul orbului.

Ca și cum nu complexul cetățenilor, ca și cum nu poporul ar fi statul!

Și n'am fost noi nici când contrari școlii și instrucțiunii de stat, din contră poporul nostru de când numai a ajuns — eliberându-se din jugul robiei medievale. La demnitatea și înasămătatea sa în stat a pretins chiar, și în totdeauna, ca statul din visteria sa umplută și din pungile și truda noastră ca cetățeni și români; să susțină cu cinste și demnitate dar nu contrar principiului adevărat și nefalsificat al culturii și luminei și nu contra bisericii, ci sub direcția și imediata conducere a ei și amăsurat așteptărilor și pretensiunilor mai marilor și a fiilor ei.

Nizuințele aceste însă contrare tuturor drepturilor și contrare ființei noastre cetățenești și de popor românesc, ba contrare și însuși statului, s'au înfrânt până acum în stânca de granit a conștiinței poporului nostru, în conștiința deplină a misiunii bisericii noastre ocrotitoare și special în conștiința curată chemării și împliniri datorinței dascălului român în legătură cinstită și puternică cu preotul și clerul român.

Că au fost și sunt și unele excepțiuni dureroase, păgubitoare și condamnabile numai întărește adevărul factic, că dascălimea și preoțimea poporului român conștientă fiind de drepturile și datorințele sale cetățenești și omenești, conștientă fiind de misiunea sa și mai presus de toate, cu încredere în Dumnezeu, fiind în deplinătatea cunoștinței sale românești, nu se va lăsa nici când și nici pentru tesaurii lumii întregi sedus și înjugat la carul nizuințelor contrare și păgubitoare binelui, progresului și prin el a patriei.

Să sperăm că timpul, și încă nu tare depărtatul timp, va dovedi ad oculos și guvernăntilor de state și popoară că instrucțiunea și creșterea poporului nu iartă — fără să nu să răzbuie într'o formă ori în alta, — ca să se facă cu ea experimentări de planuri și scopuri meschine, și că decumva într'adevăr sunt pătrunși de binele, progresul și fericirea statelor, respective ale popoarelor, atunci au să lase creșterea și instrucțiunea popoarelor în drumul și alvia sa naturală nețărâmurite și bineprecizate de dumnezeescul Dascăl în sfânta Lui lege și biserică afară de cari, și în urma urmelor, numai rătăcire, destrăbălare, descompunere și perire este.

Călăuziți de aceste adevăruri și de virtuțile adevărat patriotice, naționale, bisericesti și culturale, învățătorimea noastră gr. cat. diecesană s'a încheat de cu bună vreme și din provincie în reuniuni proprii și autonome, toate sub patronat cereșc și sub scu-

tul bisericii dulcelui Mântuitor și Învățător defigându-și fieși care de scop creșterea eficace a poporului prin cultură și instrucțiune.

Și lucră aceste reuniuni învățătorești una și fiecare dela întemeierea sa cu mai mult ori mai puțin succes, — dar toate cu dorul până acum abia alterat și cu nizuința de ași face destul scopului defipt. Nici competent nu-s și nici locul nu-i e aici, dar nici n'aș putea să fac expunerea, apretierea și critica amănunțită și detaliată a reuniunilor acestora, zic numai, în câtă cunoștință de cauză am. că reuniunile noastre învățătorești au lucrat și lucră lucruri vrednice de toată recunoștința și lauda, — și aceasta nu o zice eu ci zice cu glas conștient trecutul factic al lor și zice publicul competent și superioritatea chemată să judece, dar dovedesc și intrigile, poroirile și răvuirile potrivnice plecate spre slăbirea și chiar repunerea lor.

Când în apelul amintit și adresat în 20 Dec. sub nr. 138 comitetelor reuniunilor pe cari le reprezentați aici am zis că activitatea reuniunilor noastre lasă încă mult de dorit, și anume pe terenul celor patru puncte propuse pentru discursiune și deliberare, am intenționat a zice și aceea că în conferința aceasta voiu expune pe larg și amănunțit tot ce-ar trebui, și după convingerea mea cea mai bună și curată și trebuie și și putem să facem și să lucrăm pentru promovarea tuturor intereselor culturale, pedagogice și sociale ale respectabilei tagme învățătorești diecezane și ale intereselor bine pricepute ale școlii, instrucțiunii și creșterii populare confesionale în dieceza noastră.

Am fost propus în aceea adresă ca toate comitetele reuniunilor noastre învățătorești diecezane să ne coadunăm, ca în aceasta conferință colectivă a comitetelor acestor reuniuni să desbatem și să hotărâm asupra acelor propuneri ale noastre, cari, dacă după înțelepciunea și serioasa campanie și punere în pragmatică vor fi primite, sunt convins că am făcut un lucru nu numai remarcabil ci poate epocal în viața instrucțiunii noastre diecezane.

Și iată coadunați în comun acord pe astăzi aici în Gherla, în umbra și scutul tronului nostru arhieresc reprezentanții legali alor aproape 600 de învățători români din 7 comitate din cari e alcătuită vasta aceasta dieceză și mulțămindu-vă în numele fraților din marginea cea mai înviforată și atinsă de valuri potrivnice ale diecezei, mulțămindu-vă în numele reuniunii învățătorești Sătmărgocia pe care o reprezintă dimpreună cu primul secretar al ei pentru că ne-ați onorat cu atențiunea Dvoastră și vați decis a osteni aci vă salut cu toată afecțiunea inimii mele de preot român prin urmare dascăl și eu al iubitului nostru popor și vă rog să binevoiti a lua la desbatere propunerile noastre.

Ne vine acum până n'am intra în desbateri să mulțămim Prea Ven. nostru guvern diecesan că bine au voit dela început a fi cu cea mai bunăvoitoare atențiune față de aceasta nizuință nobilă a noastră, că ne-a primit propunerea și că ne-a și onorat cu special delegat al său în persoana binemeritatului și Preasfințitului Domn canonic Ion Welle pe care îl salutăm cu tot respectul și-l rugăm să ne conducă și să ni prezideze conferința aceasta a noastră.

Apel.

Cătră fiecele de preoți români din Arhidieceza Blajului și respective din întreaga Provincie metropolitană română gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

Dragi Surori!

Un sfânt devotament cătră cea mai aleasă dintre fecioare poate că împlinim, când ne îndreptăm cu astea rânduri cătră voi dragi surori, fiece de preoți.

De luni de zile cetim în foaia, — ce cu atâta desinteres apără pe buni noștri părinți — pe preoții Arhidiecesei de Blaj, — de luni de zile cetim în iubita noastră „Unirea,” că un servitor evlavnic al altarului dulcelui Isus, Clarissimul Domn Dr. V. Bujor, cu un zâl cald cătră cea mai sfântă fecioară, mama dulce alui Isus, se trudește, ca prin colecte să procure un ornat bisericesc pentru sfânta biserică din Loreto, în care acum în aproape 2000 de ani cuvântul trup sa făcut.

Noi subscrisele convenind am discutat cauza sfântă pentru care susnumitul părinte sufletesc se trudește, și am constatat noi între noi, că poate a noastră, a ficelor de preoți români ni-e datorința să stăm în ajutor la lucru atât de nobil, că adevăc biserica din Loreto să fie înzestrată cu un ornat bisericesc după frumosul nostru rit răsăritean.

Veniți dragi surori, ca barâm în momentul din urmă să fim în ajutorul acelu blând părinte, care în ultima Dsale străduință și exprimă dorul, că, de s'a putea să fie numai din fire de aur în întregime ca prios al bisericeii gr.-cat. române ornatul bisericesc pentru sf. bis. a fecioarei din Loreto

Iacă de ce vă rugăm dragi surori:

Noi ea urmașele vestalelor romane, să începem noi o colecță pe toată ținta, spre sfântul scop, ca aievea acel sfânt ornat putându-se, să fie numai de aur, și așa să dăm priosul datorit sfintei noastre patroane și mamă dulce Maria. Dela bogați să cerem coroane, dela miseri fileri, și când vom fini colecța să o trimetem blândului sluga alui Isus, Clarissimului Domn Dr. V. Bujor în Gherla.

Veniți cu toate, ea inimii de aur a Mariei să-i dăm acest prios noi fiecele de preoți români. —

Colectele sunt a-să trimite Cl. D. Dr. V. Bujor, Profes. de s. teologie în Gherla-Szamosujvár.

Emilia Deac
fică de preot

Lucreția Botoanu.
fică de preot

Noutăți.

Redacțional. Fiind mâine ziua de 1 Mai st. n. personalul tipografiei pausează, și din aceasta cauză numărul de Joi al „Unirii” apare numai Sâmbătă. *

Știri personale. Excelența Sa, I. P. Sf. Metropolit Victor s'a reîntors Sâmbătă seara la reședință. —

Din arhidieceză. Pentru stațiunea de învățator din comuna Ciachigărbău, districtul protopopesesc Dârgea, se publică concurs cu termenul 15 Maiu 1912.

Convocare. În senzul §-ilor 21 și 24 din statute prin aceasta convocăm adunarea de primăvară a „Despărțământului Bia-Dicio-mărtin” al Reuniunii învățătorilor gr.-cat. arhidiecezani, pe Sâmbătă în 4 Maiu st. n. a. c. în școala gr.-cat. din Făget.

Sborul lui Vlaicu în Cernăuți. După un sber de probă executat săptămâna trecută în fața autorităților aviatorul Vlaicu a întreprins sborul anunțat pe Duminică, 21 Aprilie d. m. în fața vre-o 25 mii de spectatori. Cu tot vântul furios ce răscolea aierul după prânzul acelei zile, sborul a succed pe deplin.

Logodnă. Olga Dragomir Cluj și dr. Iuliu Vicaș, fidanțați.

Regele Slavilor de sud. Cu ocaziunea vizitei ce au dat-o studenții croați în Belgrad, s'a întâmplat o demonstrație foarte caracteristică. După primirea solemnă a studenților în ministeriul de externe, apărând regele Petru pe balconul edificiului, studențimea l'a aclamat cu cuvintele: „Trăească regele Slavilor de sud”. Ambasadorul austro-ungar Ugron, a protestat la ministeriul sârb de externe contra acestor demonstrații, dar a primit răspunsul, că cei-ce au aclamat astfel pe regele Petru, au fost probabil niște agenți provocători.

Aviz. La oficiul de țare din loc orele oficioase începând cu 1 Maiu nou până în 1 Noemvrie a. c. se țin dela 7 dim. până la 1 oră d. a.

Mulțumită. Cu ocaziunea concertului din Alba-Iulia a doua-zi de Paști — aranjat de corul mănăstirii române, au binevoit a suprasolvi următorii domni, — căroră și pe acessta cale le mulțumim pentru sprijinul material ce au binevoit a ni' l' oferi.

Dr. N. Roșca prim senator orașenesc, V. Vlad câte 10 cor., dr. C. Velican adv. 8 cor., dr. A. Fodor medic, N. Muntean of. trib., S. Crișan propr., I. Poker, N. German, N. Pleșa, câte 5 cor., Stefan Căcovean jude ță pensiune, Anghel Roșca întrepr., Silviu Popoviciu câte 4 cor., L. Müller, Iosif Rusu, dr. I. Pop adv., Aurel Ciulai, Aurel Velican comerciant (Alba-Iulia) câte 3 cor., Irimie Oprea (Pârtoș), Kis és Boke, I. Popescu propr., N. Mărginean (Ighiu), Eugen P. Păcurariu protopop (Sebeș), Avram Oarga, general Radovicivi, locotenent Baltezar, I. Timișan, P. Cadar, Antoniu Pop, Dobroszky, N. Simtimbrean câte 2 cor.

Petru Cordea preot (Spring) 4 cor., Almășan hotelier 5 cor., Ioan Papiu preot (Veșteni) 2.20 cor., Simion Micu protopop, Nicolae Drimbărean, Florian Rusau preot, Petru Roșca sergent, Victor Stoia propr., R. Patîța avocat, N. Man, Teofil Căcovean, Simion és Testvérek, Erdélyi Gyula câte 1 cor., Samuil Bulgrădean, Nicolae Filimon, Anghel Săciu inv., vād. Fira Târnovean câte 80 fil., N. Bogățian, Petru German, câte 50 fil., Muntean sergent 40 fil. Incasările cu suprasolviri laolaltă 729 cor., spese 224 cor., venit curat a rămas la biserică nett 505 cor. Din însărcinarea comitetului: Mihail Hurducaciu, inv.

Grozăvenii unei secte religioase. Cetim în „Românul.” De luni de zile poliția urmărea pe ucigașii, cari au umplut de groază ținuturile provinciei americane Texas. Ucigași necunoscuți pătrundeau în colibe Negrilor, iar în dimineața următoare numai cadavre tăiate în sute de bucați și păreții stropiți cu sângele nenorocitelor victime, arătau semnele unei noi crime; mobilele din casă însă erau toate neatînse. De bande de hoți prin urmărire nu putea fi vorba.

În zilele trecute a fost arestată în orașul Layette din Louisiana o fată de 19 ani

Clementina Barnabet, care apoi, prin mărturisirile ei, a ridicat vălul de pe misterul atât de neînțeles, mărturisind cu sânge rece, că ea singură stânsese 17 vieți și că fusese părtașă la alte 18 ucideri. Ea era șeful și preotul suprem al sectei religioase „Church of the Human Sacrifice”. E destul să traducem pe românește numele acestei secte: „Biserica jertfelor omenești” — ca să ne cutremurăm de grozăveniile comise de credincioșii ei. Întreagă secta este cupusă din negri, concepțiile lor „religioase” au fost aduse în America de negri africani.

Clementina Barnabet, se provăzuse cu o baghetă, care — după convingerea ei — avea putere de a o apăra de toate influințele pământene. Bagheta o făcea nevinovată chiar dacă ucidea.

Tot după acest băț vrăjit își mai primise secta și numele de religiunea „voodoo”, adevăc secta baghetei magice. Cincizeci de aderenți sectari își câștigase Clementina Barnabet. Crîmele lor „iertătoare de păcate” le comiteau acești periculoși sectari noaptea. Pătrundeau pe furis în colibe Negrilor, unde — ucideau nu numai pe membrii familiei, ci și pe toți martorii oculari ai măcelului. După-ce le tăiau în bucăți cadavrele, își vedeau de drum. Groaza acestei secte se răspândise atât de mult în regiunile sudice ale Louisianei și Texasului, încât Negrii — de groază — se baricadau în locuințele lor proprii și numai bine înarmați mai îndrăzneau să-și părăsească noaptea colibe.

Conducătoarea sectei, Clementina Barnabet, este o fată voinică, bine făcută și pe cât de sălbatică, pe atât de fanatică. Așa numiții preoți și preotese ai acestei secte au stins vieța acelor victime, designate de Clementina, al căror sânge ea nu voia să-l verse. Numărul tuturor acelor nenorociți cari au căzut jertfă sectei „voodoo” se urcă la 35; era însă fixat termenul și pentru uciderea altor familii.

Tatăl Clementinei, fusese acuzat că asasin al familiei Andrus din Lafayette. La tribunal chiar și Clementina a fasonat contra tatălui ei, în urma cărui fapt, Raymond urma să fie executat, Pedepsa de moarte a putut-o încunjura tatăl Clementinei, că s'a ordinar o nouă pertractare în acest proces, când apoi Clementina a recunoscut nevinovăția tatălui său și a mărturisit, că tot ea ucisese și pe membrii familiei Andrus. Pe baza mărturisirilor ei, poliția a pornit întinse cercetări pentru descoperirea tuturor sectarilor-asasini, cari vor fi duși înaintea tribunalului și trași la răspundere pentru omor.

Lupte în Blaj. În sala hotelului Univers azi la 1/9 oare seara se va da o luptă internațională de concurență, la care vor lua parte: Alfred Reinhold (sachson), Van de Riel (holandez), Leopold Bartos (bavarez), Iosif Winter (austriac), Martinov (ras), C. Wilhelm Nagy (maghiar). Luptele vor fi conduse de Gustav Deutsch. Premii 400 cor. Luptele promit a fi de tot interesante.

O vișoară piesă poporală în 3 acte de Octavian Prie (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 60 fil. plus 10 fil. porto.

LUNA BIOSCOP își continuă reprezentățiunile sale cinematografice. — Joi va fi un program foarte variat și frumos.

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii”.

de Dela Bistriță.

(Continuare).

— Așa să fie! — răspuse Ștefăniță, — soarta și norocul războiului să hotărască a cui să fie Ruxanda!

Solii închinându-se adânc și smerit, ieșiră măhniti din curtea domnească din Suceava.

Cum ieșiră solii din calea, unii din boeri începură a murmura cu nemulțumire în contra lui Ștefăniță.

Mai ales bătrânul boer, tutorul lui Ștefăniță. Luca Arbore, îi grăi deschis:

— N'ai făcut bine, fiule, că ai răspins ajutorul lui Radu Vodă.

Inchipue-ți, că vei trebui să-ți împarți oastea în trei, împotriva Cazacilor și Tatarilor, împotriva lui Rareș și a Leșilor, apoi împotriva lui Radu Vodă — crezi, că-i așa de ușor să ieși birnitor din atâta tărăboi de luptă?

— Așa-i, cum zice jupânul Arbore, îngână Vornicul Tăutu, — decâte ori nu i-au spus Măriei Sale să dea pace Ruxandei, să se mărite cu cine va vrea, numai să nu se verse sânge, de dragul ei.

— Eu, boerilor, socot de cuviință, — răspuse tinărul și încă neprișor domn la înjghebură Tărei, — să inchipălucesc o solie, pe care s'o trimit de-a dreptul la Sibiu, la curtea doamnei Despina, mai înainte de a porni cu oastea în Țara Românească.

„Vreau să mă incredințez, cum stau lucrurile într'adevăr; dacă nu-i la mijloc numai o prefăcătorie de-a vicleanului Radu Vodă?!”

„Am de gând să însărcinez pe logofătul Dragomir, pe postelnicul Dănilă și pe spătarul Timofteiu, să cerceteze cu de-amăruntul legăturile și starea de față a lucrurilor dintre Radu Vodă și jupănița Ruxanda Basarabul, — mai ales de-i adevărat lucrul, că ea și-ar fi dat mâna lui Radu și că Doamna și-ar fi călcat jurământul!”

„Crainicii ti vor duce Ruxandei inelul de logodnă, rugând-o cu stăruință de a'l primi într'u întărire a făgăduinței dintăiu.

A doua-zi Vodă dădu poruncă amânduror Vornicilor să stringă gloatele și să le gătească până într'o lună de război.

A treia-zi crainicii Moldovei porniră spre Sibiu.

CAPITOLUL XVIII.

S'a pus pe nins.

De trei zile ninge amarnic, iar urletul crivețului asurzeste lumea. Un vijăit sălbatec și desperător par'că da să culce lumea la pământ.

Pe-o așa vifornită și viscol nepomenit, rebegiti de ger, trudiți de drum, cu suflet amărât Solii Țărei-Românești au ajuns în sfârșit, cu vai și chin, la Curtea de Argeș.

Dar sosirea lor aduse peste întregul pământ mai mult înfiorare, durere și jale, decât mulțumire și îmbucurare.

În calea alaiului, de s'ar fi întors din Suceava cu veste bună, ar fi eșit norodul întreg, în turlele bisericilor ar fi sunat

clopotele, înaintea lor cântând, ar fi eșit fețele bisericesti, primenite în odăjdii de sărbătoare, ar fi vuit salvele și detunăturile oștilor, și în uralele poporului vesel, în răcnete puternice de bucurie, în țipetele surlilor și tristelor — alaiul solilor — ar fi fost îndrumat cu fală spre Curtea Voevodului.

Dar astfel, în liniște și pe furis, în întunerecul de noapte, s'au strecurat, ca niște duhuri stânghere, la Curtea domnească.

De Anul-Nou toți curtenii, cari dormeau la Curte: marele Visternic Nicolae Șoituz, stratornicul Mircea, postelnicul Brâncoveanu, Chir Ioan Despotu, metropolitul Maxim cu arhimandritul Porfirie și starețul Teodosie, spătarul Pintilie, comișii Ilișcu și Vintilă, stolnicul Pantelimon, sulgerul Hasan, medelnicerul Șendrea și mulți alți jupâni s'au strins în calea Măriei Sale, să se închine de sănătate lui Vodă.

Toată Curtea de Argeș aflate despre sosirea alaiului, trimis cu solie la Suceava. Lume peste lume, după sfârșirea stujbelor bisericesti, se îngrămădea la porțile Curții domnești, doritoare să afle despre vestea din Moldova adusă de soli.

Chiar jupânii, ce nu făceau parte din numărul boerilor curteni, toate fețele bisericesti, toți hatmanii, armașii și căpitani oștimei voiau să știe, dacă logofătul Niță cu postelnicul Balș aduș-au din Suceava veste bună ori rea: pace ori război.

Dela vestea solilor atrăna mângâierea și bucuria ori jalea și durerea poporului.

În calea domnesc, în care furnica mulțimea de boeri, domnea o zarvă și neliniște neobișnuită.

Nici unul din jupânii de față nu aflate despre vestea adusă de crainici. Unii susțineau veste bună de pace, alții veste rea de război. Cu toții așteptau cu fiori de nerăbdare pe crainici și pe Radu Vodă.

După lungă așteptare doi arnăuți deschiseră ușile în două canaturi ale caleului domnesc și pe ele intrară Vodă cu cei doi soli, cu logofătul Niță și cu postelnicul Balș.

La arătarea lor, boerii într'un glas puternic strigară:

— Trăească Măria Sa, Radu Vodă! ura-a-a! — ura-a-a!..

— Trăească și logofătul Niță și postelnicul Balș! ura-a-a! — ura-a-a!..

— Trăească și boerii noștri — strigă marele Armaș Trăsnea, care sosise din solie, mândru pe cei opt armăși: — ura-a-a, — ura-a-a!..

În ograda Curții domnești și la porți se porniră alte strigăte puternice de urale ale mulțimei:

— Trăească Măria Sa, ura-a-a! Trăească solii! — ura-a-a! Trăească jupânii — ura-a-a! cari păreau că nu se mai sârșesc.

Boerii ceteau veste rea de pe ochii triști ai logofătului și postelnicului, cari începură a-și da binețele cu dânșii. Chipul Măriei Sale părea de asemeni abătut și pe ochii lui ageri și vioi se așternuse par'că o ceață de măhnire.

După sfârșirea binețelor, ca de obicei, metropolitul în numele fețelor bisericesti, Visternicul în numele întregii boerimi, stratornicul în numele oastei, aduseră Măriei Sale pocloane de sănătate, de noroc și zile bune, ciocnind un păhar de țuică cu Vodă.

După închinăciunile de sănătate a fruntașilor, înaintară înaintea lui Vodă logofătul Niță cu postelnicul Balș.

Amândoi, închinându-se adânc, Măriei Sale și boerilor — luă cuvântul, cu glas plin de jale, Niță logofătul:

— Dar noi Măria Ta, îți aducem veste rea din Suceava. N'am putut îndupleca pe Moldovan, să-ți lase pe domnița Ruxanda; n'am putut închea cu Ștefăniță cuviinți de pace! Zisu-ni-a, că pentru mâna ei e gata să facă și moarte de om, e gata la război.

„Ștefăniță voește război, Măria Ta, război! — sfârși Niță logofătul.

Vodă dădu din cap cu măhnire. Boerii își încruntară privirile și în vinele lor, la auzul zvonului de război, sângele începă a clocoti de ură, de mânie, de răzbunare pe îndârjitul Voevod al Moldovei.

După o vreme de clocote și zarvă, postelnicul Balș, liniștind boerimea ațitată grăi:

— Dar pe lângă vestea de război, îți aducem Măria Ta, vestea că Ștefăniță are de gând să trimeată la Sibiu, la Curtea doamnei Despina, cu inelul de logodnă, o solie alcătuită din floarea curtenilor.

— Da, așa-i Măria Ta! — reluă logofătul.

„Șii, că Doamna e pe partea lui Ștefăniță, că în ruptul capului nu voește să-și dea fata Măriei Tale, de aceea solii Moldovei au de gând, să ia cu de-a sila, să ture, să răpească ibovnica, ducându-o cu dânșii în Suceava.

„Pentru Măria Ta nu rămâne alta de făcut, decât a trimite în pripă altă solie la Sibiu, înaintea soliei moldovenești, spre a-ți aduce ibovnica. Altfel nu-i chip!

— Numai decât, logofete, altfel nu-i chip! La asta m'am gândit și eu, — răspuse Radu.

— Se înțelege că așa-i, — strigară unii din boeri, învoindu-se la noua solie.

— Acesta-i gând bun — grăi Chirul Ion Despot, — Ruxanda ar putea locui la curtea mea până se vor liniști neînțelegerile țărilor.

— Foarte bine — adase metropolitul — apoi nu-i păcat a aduce pe-o fată într'o casă cinstită cu scop cinstit, de a se mărita cu Domnul Țărei. Ruxanda-i cu mintea coaptă știe ce face, știe cui își dă mâna. Dacă ea într'adevăr te iuește, Măria Ta, atunci maică-nare drept, s'o nefericească, dându'o după altul.

— Apoi — grăi și visternicul Șoituz — asta e dorința Țărei, dorința poporului, dorința noastră, ca Măria Ta să-ți iai de soată, pe domnița Ruxanda Basarab.

— Nouă puțin ne pasă — sise stratornicul Mircea — de Ștefăniță Vodă; puțin ne pasă de îndârjirea Doamnei Despina nouă ni pasă numai de fericirea Țărei și a Mărilor Voastre.

— trăești, jupâne Mircea, — îi zise cu bucurie Radu Vodă.

— Și chiar de n'om putea înlătura războiul, noi trebuie să-ți aducem pe Ruxanda, — grăi logofătul Niță — și-apoi, dragă Doamne, de Moldoveni n'avem teamă. Voi vădă dacă-i va merge bine hărțuindu-se și cu Căzăcimea și cu Rareș ajutat de Leha și noi! Vrea război? război avem să-i dăm!

— Lasă, să fie război — strigă stratornicul — oștile stau gata pe picioare.

— Război să fie la urma urmei — strigă armașul Trăsnea.

— Război, război, război... strigară boeri îndârjiți și amenințând cu pumnii ridicați bătând cu piciorul în pământ caleului.

Afară mulțimea tresări inspăimântată la azuzul tristului zvon de război. Norodul cuprins de groază și frică își făcea cruce, oftând cu durere;

— Miluește-ne, Doamne!

Zvonul războiului străbătu ca un fulger întregul pământ românesc, înfiorându-l. Din ochii nevestelor curgeau șiroaie de lacrimi; depe buzele bătrânilor se desfăceau glasuri de rugă, mijlocind îndurare dela Atot-țitorul; voinicii își ascuțeau săbiile și coasele.

Soarele n'asfințit, se lăsă după dealuri, într-o roșeață de sânge, umplând zările cu raze de foc.

Alfel era rostul de viață la curtea Doamnei Despina, în Sibiu.

Cu toate cuvintele dulci de mamă, cu toate îndemnul și povețele bătrâneții, — în urmă, cu toate amenințările și vorbele ocărătoare, Doamna nu izbuti să dezlănțue pe Ruxanda de Radu.

Numai moartea ar fi fost în stare să frângă puternica legătură de dragoste, ce-ținea încălușati pe-amâneoi.

De aceea Doamna nu se mai uita la mezină în ziua de azi — cu acei ochi de altă dată, plini de dragoste gingașă de mamă — și pentru dansa nu mai avea acea vorbă dulce și blajină de demult.

Azi Doamna privea la Ruxanda cu ochi reci și supărați. — și-i vorbea cu glas aspru și poroncitor.

Din ziua, în care solii românești părăsiră Sibiu, Ruxanda nu mai avea tihnă și trai bun în casa părintească. Azi ea nu mai avea nicio trecere în ochii bătrânei, devremece își făgădui mâna lui Radu Vodă, împotriva voinței mamei. Azi numai Stana avea trecere în fața ei numai cu dansa stătea la masă.

Ruxanda era respinsă din rostul triului casnic. Din porunca Doamnei, spre pedeapsa neascultării, mezină mâncă singură singurică, înfulecând rămășițele prânzului ori ale cinei. De multe ori își alina foamea numai cu pânea uscată, umezindu-o cu stropii de lacrimi.

Doamna, aspră din firea ei, din zi în zi devenea încă și mai aspră și mai acră — pe urma neîntreruptelor pări și cusururi, pe cari Stana le căta dinadinsul, cu luminarea, în vorba și ținuta Ruxandei.

Mezina tăcea molcom ca piticul și înghițea cele bune și cele rele cu o răbdare, neînchipuită. Din gura ei nu eșia niciodată vreo vorbă jignitoare și numai cu seninătatea sufletului său potolea fulgerele și trăsnetele Doamnei și ale Stanei, ce cădeau cu nemiluita peste capul ei. Ochii rămaseră limpezi și senini în clipele de încercare; — graiu-i dulce și prietenos în toiu prigonirilor și amarului de suferință.

Tinăra jupăniță ucidea vremea cu învârtitul fusului, torcând în liniștea odăii calde firele de in, ori cosând grimele și fote cu arniciuri negre-roși și presurându-le cu fluturi și mărgele de argint.

Dar de multe ori, așa din senin, îi cădea fusul din mână, caerul se desprindea de pe furcă și toate firele de tort îi se încurcau...

Așa deseori, stând cu mâna pe furcă, rămânea cu privirile pierdute în gol, dusă pe gânduri, cuprinsă de-o jale adâncă... În acele clipe, pline de gingașă duioșie, își alina jalea și dorul, cu îngânarea unei doine ciobănești.

În tremurul glasului răsunător și p n

de melancolia cântecului, pe firele de tort cădeau mărgăritare de lacrimi. Și parcă pierdută în vraja viselor albe, zărea venind din lumi necunoscute un Făt-Frumos, să-i zbracească ochii umezi... Parcă vedea în față chipul ibovnicului, ce-i părea c'o mângăie cu cele mai dulci și mai gingașe cuviate de dragoste...

Acestea erau semne de boală. Pe urma atâtor suferinți și suspine de dor, jupănița începu a se ofeli ca un trandafir atins de bruma toamnei târzii. Obrajii plini și rumeni ca fragii, începură a lua o formă lungăreață, înălbînduse ca floarea de lămâie.

Lacrimile vărsate de dor, încet — încet — îi săpau două umbre vineții sub lumina ochilor, întunecați de norii întristării.

Doamna vedea cum se uscă pe picioare cât plânge și oftează copilă de jale. Ea se rugă la toți sfinții ziua și noaptea, postea și bătea mătânii, numai ca cel de sus să-i schimbe gândul, — și să-i aducă cât mai curând pe solii Moldovei, cu inelul de logodnă, să le ducă mireasa lui Vodă Ștefăniță, după cum li-i era vorba.

Dar jupănița Ruxanda cu dor nespuseștepta solia Țarei-Românești — s'o mântuie din atât amar de zbucium sufletesc, s'o ajute a-i împlini visul fericirii sale, să fie mireasa lui Radu Vodă.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Luceafărul“ revistă literară, artistică și politică nr. 16, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Octavian Goga. Scrisoare (poezie). Un student. Studențimea noastră. M. Săulescu. Iulie (poezie). Aegrotus. Fără-mituri. C. Sandu-Aldea. Pe Mărgineanca. M. Săulescu. Postamus (poezie). I. Agărbiceanu. Povestea unei vieți (roman). Cronici. Dr. I. Mateiu: Conferența d-lui dr. I. Lupăș. Insemnări: Robia lui Octavian Goga. Cum gândesc alții. † P. Liciu. Șeghesu consilier aulic. Nici preocupare, nici recredință. Simtonice. Ilustrațiuni. O. Spaethe: M. S. Regina Elisabeta.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Bayna* pe anii 1894 până la finea anului 1904. — Ce s'a putut s'a făcut; mai mult nu se poate; ca răspuns la epist. dto 11 Aprilie a. c. — *Rézbánya* pe 1912 lunile Apr.—Iun. — *Tenkemocsár* pe 1909. — *Vermes* pe 1912. — *Abafai* pe 1911. —

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este să se înscrie de membru la

„Asociația Esechiana de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori care persoană dela etatea de 21—80 ani. Pe lângă o taxă lunară de

1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membie i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor., iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membie, prin oare care nenorocire neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înierie, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de 50 cor. Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul nu e obligat a solvi. Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membie toate plătirile se pot sista rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.). Atestat medical nu se recere.

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membie rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măritș, fata primește suma asigurată, ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membie, solvim erezilor suma asigurată.

Liquidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuate semnate până la 15.000.000 cor. și 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blâncete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de Ajutorare Reciprocă.

(7) 8—24

Diracțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utca 4. szám.)

Sfat și ajutor.

Cei ce sufer în defecte de mistuire, dureri și arsuri de stomac, constipație și alte scăderi împreunate cu aceste,

află vindecare cu ajutorul

PICURILOR DE STOMAC ai lui BRADY

numiți mai înainte „Picuri de Mariacell“, ce s'au dovedit de buni, acum mai bine de 30 ani încoace.

Se află în fiecare apotecă. O sticlă mare cu 1.60 cor., mică cu — 90 fileri. 6 sticle deodată cu 5.40 cor. 3 sticle mari 4.80 cor. trimise franco, dacă prețul se trimite înainte.

Apoteca K. BRADY la „Magyar Király“ în Viena I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

(13) 9—13

Capital social Coreane 1.200.000.

Telefon Nr. 155.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite orișând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben, Edificiul „Albina“.

(1) 18—52.

Atragem atențiunea

la pepiniera „Domeniului românesc din „Bohâlna“ lângă Oraștie, a cărui proprietar e *Dr. Aurel Vlad*, unde se află de vânzare pentru primăvara anului curent un (1) milion

altoi de vie americană,

din calitățile (soiurile) cele mai distinse pentru via și masă, pe lângă celea mai moderate prețuri. — Viță americană cu și fără rădăcină, și ochiuri pentru altoit din toate varietățile (soiurile) încă se află de vânzare.

Fiind pepiniera noastră bine îngrijită, n-a fost atăcată de peronosporă, altoii sunt desvoltați la perfecție. Pentru altoii liferati din pepiniera noastră garantăm, că soiurile sunt curate.

La cerere să trimită franco și gratis *catalogul* despre altoi de vie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vie

Proprietarii de vie să se adreseze cu încredere deplină la (19) 36—45

Administrația „Domeniului din Bohâlna“

Bâhlna u. p. Szászváros.

A apărut: *Elemi Népiszkola Ertesítő könyvecke* — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. poște

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Bálsfalva.

Români replantați viale cu altoi dela firmă Română

„MUGURUL“

însoțire economică Elisabetopol—Erzsébetváros.
(Kis-Küküllő v.m.)

☐ ☐ Altoi de vie! ☐ ☐

Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri soiuri de vin de masă.

Viță americană cu și fără rădăcină, Ochiuri de altoit,
Viță europeană cu rădăcină

— se află de vânzare la —

Însoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

≡ **trei (3) milioane.** ≡

Școlile noastre de altoi n-au fost atăcate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărari pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată.

La cerere prețuri și instrucțiuni gratis și franco.
(104) 53 - ?

Români! Trimițteți băieții la cunoscătorii practici de altoit.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

== SIBIU ==

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomanda

☛ **Asigurări împotriva focului** ☛

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ **Asigurări pe viață** ☛

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. **avantajii deosebite**) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infrației (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5.008.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.824.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119.830.992 —
	viață	11.020.266 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.428.317 —

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cersuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 43—?

Românii! scrișiți firmele românești că numai acolo vă vești binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!